

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Природничо-економічний факультет
Кафедра туризму та готельно-ресторанної справи

ДИПЛОМНА РОБОТА

бакалавра

з теми: **«ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ
ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»**

Здобувача 4 курсу
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
Т1-В20 групи
спеціальності: 242 Туризм
за освітньо-професійною програмою «Туризм»
денної форми навчання

Ростислава ПЕРЕВОЗНЮКА

Керівник: кандидат технічних наук, старший
викладач кафедри туризму та готельно-
ресторанної справи

Крістіна БЕЛІНСЬКА

Рецензент: кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту, доцент

Оксана ЛАВРУК

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	5
1.1. Географічне положення та природні умови.....	5
1.2. Історико-культурні пам'ятки та місцеві туристичні об'єкти.....	9
1.3. Розвиток туристичної індустрії та потенційні проблеми.....	16
Висновок до розділу 1.....	20
РОЗДІЛ 2 ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ ТА РЕКРЕАЦІЇ В ХМЕЛЬНИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	21
2.1. Стратегії просування та маркетингу туристичних маршрутів.....	21
2.2. Розвиток туристичної інфраструктури: готелі, ресторани, транспортна доступність.....	24
2.3. Використання інформаційних технологій у розвитку туристичного бізнесу.....	32
Висновок до розділу 2.....	37
РОЗДІЛ 3 ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ В РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ ТА РЕКРЕАЦІЇ В ХМЕЛЬНИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	39
3.1. Використання сучасних технологій у туристичній галузі.....	39
3.2. Роль екологічності та сталого розвитку у привабленні туристів.....	44
3.3. Інноваційні форми туризму та співпраця з місцевими громадами та підприємствами для створення новаторських туристичних продуктів.....	49
Висновок до розділу 3.....	53
ВИСНОВОК.....	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	59
ДОДАТКИ.....	64

ВСТУП

Актуальність дослідження обумовлена тим, що туризм стає все більш важливою складовою економіки багатьох країн, включаючи Україну. Дослідження туристичного потенціалу регіону дозволяє визначити його конкурентоспроможність на ринку туристичних послуг, ідентифікувати сильні та слабкі сторони, що сприятиме розробці стратегій розвитку.

Розвиток туризму може сприяти збільшенню доходів населення та створенню нових робочих місць через попит на туристичні послуги, розвиток інфраструктури та відновлення традиційних ремесел і галузей, пов'язаних з туризмом.

Хмельницька область має багату історію, культурну спадщину та природні краси. Дослідження потенціалу туризму допоможе виявити об'єкти культурної спадщини, які можна відновити та привернути туристів, що сприятиме їх збереженню та популяризації.

Вивчення туристичного потенціалу регіону також допоможе визначити потреби в розвитку туристичної інфраструктури, такої як готелі, ресторани, музеї, парки, туристичні маршрути тощо.

Розвиток туризму буде сприяти формуванню позитивного іміджу регіону як привабливого для відвідування та інвестування. Це може вплинути на сприйняття регіону як місця для проживання та розвитку бізнесу.

Таким чином, дослідження туристично-рекреаційного потенціалу Хмельницької області є важливим кроком для її сталого розвитку, економічного зростання та підвищення якості життя мешканців.

Теоретико-методологічна основа дослідження. Туристичний потенціал Хмельницької області розглядався в наукових працях багатьох науковців таких, як: О. Бейдик, М. Кабушкін, В. Квартальнов, В. Кифяк, О. Любіцева, М. Мальська, Т. Сокол, В. Худо, В. Цибух, І. Школа та ін.

Об'єктом дослідження є туристично-рекреаційний потенціал Хмельницької області.

Предметом дослідження є реалії та перспективи розвитку туризму в Хмельницькій області.

Метою дослідження є вивчення потенціалу регіону для розвитку туризму, аналіз його можливостей та обмежень, ідентифікація ключових факторів, що впливають на розвиток туризму в області, а також розробка рекомендацій щодо стратегій подальшого розвитку туристичної галузі в регіоні.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

1. Дослідити наявність та якість готелів, ресторанів, музеїв, парків, туристичних агентств та інших об'єктів, які можуть привабити туристів.
2. Вивчити природні краси, історичні та культурні пам'ятки області, їхню потенційну привабливість для туристів.
3. Розробити конкретні стратегії і заходи щодо просування туристичного потенціалу області.
4. Проаналізувати потенційні економічні вигоди від розвитку туризму в області.

Гіпотеза дослідження: аналіз туристично-рекреаційного потенціалу Хмельницької області, підтвердить, що регіон має достатній потенціал для розвитку туризму.

Методи дослідження:

– теоретичні: аналіз нормативних документів, їх синтез, порівняння, узагальнення та класифікація;

Практичне значення дослідження туристичного потенціалу Хмельницької області полягає у розробці ефективних стратегій розвитку туризму, що сприятимуть створенню робочих місць, збереженню культурної та природної спадщини, підвищенню іміджу регіону та стимулюванню розвитку малих і середніх підприємств у сфері туризму та гостинності.

Структура дослідження містить вступ, три розділи, дев'ять підрозділів, висновок, список використаних джерел та додатки.

ВИСНОВОК

Хмельницька область, заснована на багатій історії та природних багатствах, має значний потенціал у сфері туризму та рекреації.

1. Проведене дослідження туристично-рекреаційного потенціалу Хмельницької області дозволило зробити важливі висновки щодо наявності та якості об'єктів, які можуть привабити туристів. Насамперед, варто відзначити різноманітність та якість готелів. Наприклад, «Арена», «Plaza», «Ситий Ковбой», які пропонують комфортне проживання та високий рівень сервісу, а також «Le Каприз», «Амстердам», «Вовча хижка», «Готель Поділля» у Хмельницькому, зі зручним розташуванням та сучасними умовами.

Optima Collection, RATUSHA craft rooms, Kleopatra Hotel, Taras Bulba0, Boutique Hotel Deluxe – ці готелі у Кам'янець-Подільському запрошують гостей на неповторну подорож у світ комфорту та розкоші. Готелі «Hotel' Sluch», «Готель SN» та «ПП МОТЕЛЬ ФІЄСТА» розташовані у місті Старокостянтинів і пропонують різні варіанти для комфортного перебування. «Hotel' Tsentral'nyu», «Готель Асторія Шепетівка», «Мотель ОК» - ці готелі та мотель у Шепетівці, пропонують зручне розташування та різноманітність зручностей, включаючи безкоштовне паркування. Гостель «Горинь», «Атлант отель», «Maestro» - ці готелі у Нетішині, пропонують безкоштовний Wi-Fi та різні рівні комфорту та послуг.

Щодо ресторанів, варто відзначити «Ресторація Шпігеля», «Restaurant AMOUR» «BEEF & CAKE», «Familiya», «Сад на Європейській», «Цукерня Потоцьких» у Хмельницькому, де гостям пропонують вишукані страви та атмосферу розкоші, а також «Frant», «Loft 26», «Meni Bi Mnyasa» у Кам'янець-Подільському, де можна скуштувати традиційну українську кухню.

У сфері музеїв варто відзначити, державний історико-культурний заповідник «Межибіж» розташований у смт. Меджибіж Летичівського району Хмельницької області. Це унікальне місце зберігає в собі давню історію та культурні цінності регіону. Екскурсії у заповіднику дозволяють відвідувачам

побачити стародавні фортеці, храми та інші архітектурні пам'ятки, а також дізнатися про цікаві події минулого, пов'язані з цим місцем.

Також, державний історико-культурний заповідник «Самчики» розташований у Старокостянтинівському районі Хмельницької області славиться своєю природою та архітектурою. Відвідувачі можуть насолодитися красою мальовничих місць та дослідити історичні пам'ятки, які зберігаються тут з давніх часів.

Обласний краєзнавчий музей розташований у місті Хмельницькому. Це один з найбільших музеїв області, який пропонує відвідувачам цікаві експозиції про історію, культуру та традиції Хмельниччини. Екскурсії в музеї допомагають відвідувачам краще зрозуміти багату спадщину цього регіону.

Ботанічний сад Хмельницького національного університету, Дендропарк «Поділля», Заріччя (парк), Острів кохання, Парк імені Івана Франка, Парк культури і відпочинку імені Михайла Чекмана, Сквер імені Тараса Шевченка – ці парки пропонують відвідувачам можливість насолоджуватися красою природи, проводити час на свіжому повітрі та відпочивати в затишній атмосфері, а також насичені різноманітними розвагами та розважальними заходами.

Хмельницька область має значний потенціал для розвитку туризму завдяки різноманітним об'єктам, які можуть привабити туристів своєю якістю та унікальністю. Однак, для досягнення повного розвитку туристичної галузі необхідно подальше вдосконалення та розширення інфраструктури, а також активна маркетингова діяльність для просування області як привабливого туристичного напрямку.

2. Під час дослідження природних крас та історично-культурних пам'яток Хмельницької області було виявлено значний потенціал для розвитку туризму. Природні ландшафти, які включають в себе мальовничі пейзажі, річки та ліси, створюють ідеальні умови для активного відпочинку, екотуризму та відвідування курортів. Історичні та культурні пам'ятки, такі як середньовічні

замки, старовинні церкви, музеї та археологічні пам'ятки, привертають увагу туристів до багатой історії та культурної спадщини регіону.

Наприклад, Кам'янець-Подільська фортеця, що датується XIII-XVII століттями, вражає своєю величиною та архітектурою, приваблюючи туристів з усього світу. Старокостянтинівський замок є одним з найвизначніших історичних об'єктів Хмельницької області. Він розташований в місті Старокостянтинів, яке відоме своєю багатою історією та архітектурним спадщиною. Замок був побудований у XV-XVI століттях і відіграв важливу оборонну роль у середньовіччі. Також, Державний історико-культурний заповідник «Межибіж» та інші музеї області, які присвячені багатій історії та культурному розвитку регіону, створюють унікальні можливості для пізнавального туризму та вивчення культурних традицій.

Регіон має значний потенціал для розвитку туризму завдяки своїм природним красам і культурній спадщині, які можуть привертати туристів з різних країн та надихати на нові враження та дослідження.

3. Після дослідження туристично-рекреаційного потенціалу Хмельницької області та розробки конкретних стратегій і заходів для його просування, ми виділили наступні:

- необхідно активно впроваджувати маркетингові стратегії, спрямовані на просування туристичних маршрутів області. Це включає в себе рекламні кампанії, участь у туристичних виставках та ярмарках, розвиток інтернет-презентацій та соціальних медіа.
- розвиток туристичної інфраструктури є ключовим аспектом приваблення туристів. Область повинна інвестувати у будівництво та покращення готелів, ресторанів, транспортної доступності та інших послуг для зручного перебування та розваг відвідувачів.
- використання інформаційних технологій, таких як мобільні додатки, веб-сайти та онлайн-бронювання, допоможе забезпечити зручність та доступність інформації для туристів та подорожуючих.

- важливо також залучати місцеві громади та підприємства до співпраці у створенні та просуванні туристичних продуктів. Це дозволить розвивати новаторські туристичні пропозиції та збільшувати рівень задоволення від відвідування області.

В цілому, розробка та впровадження конкретних стратегій просування туристичного потенціалу Хмельницької області має великий потенціал для залучення нових відвідувачів, підвищення туристичного попиту та збільшення прибутків туристичної індустрії в регіоні.

4. Розвиток туризму в Хмельницькій області може призвести до ряду значних економічних переваг. Збільшення туристичного попиту сприятиме зростанню обсягів туристичного бізнесу в області. Збільшення потоку відвідувачів вимагатиме розширення готельних мереж, ресторанних закладів, а також інших послуг, які використовуються туристами. Це, в свою чергу, призведе до зростання кількості робочих місць у сфері гостинності та туризму.

Розвиток туризму може стати приводом для залучення інвестицій. Інвестори можуть бачити перспективи у відкритті нових готельних комплексів, ресторанів, розважальних закладів та інших туристичних об'єктів. Це сприятиме не лише розвитку туристичної інфраструктури, а й створенню нових робочих місць у будівництві та інших супутніх сферах.

Також, розвиток туризму може сприяти стимулюванню розвитку малих і середніх підприємств. Збільшення туристичного потоку може стати приводом для відкриття нових магазинів, сувенірних крамниць, ремесельницьких майстерень та інших підприємств, які можуть надавати послуги та товари для туристів.

Отже, розвиток туризму в Хмельницькій області має потенціал стати сильним стимулом для економічного зростання, залучення інвестицій та створення нових робочих місць у регіоні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексєєва Ю.В. Державне регулювання соціального туризму в Україні. Зб. наук. пр. НАДУ. 2009. С. 182–191.
2. Бажєнова С.Е. Сучасний стан туристичної галузі в Хмельницькій області. Вісн. Кам'янець-Подільського нац. ун-ту ім. І. Огієнка. Економічні науки. 2013. Вип. 8. С. 314-315.
3. Бейдик О.О. Рекреаційно–туристські ресурси України: Методологія та методи аналізу, термінологія, районування: Монографія. Київ.: Видавничо–поліграфічний центр «Київський університет», 2007. 395 с.
4. Брижак П.М. Сільський туризм Буковини. Стан та перспективирозвитку. Оздоровчі ресурси Карпат і прилеглих регіонів. Чернівці, 2005. С.143–145.
5. Васильєв В. Сільський зелений туризм або відпочинок у селі. Туризм сільський зелений: науково–популярний журнал. 2006. 63 с.
6. Гетьман В. Основні завдання і проблеми розвитку екотуризму в національних природних парках і біосферних заповідниках України. Краєзнавство. Географія. Туризм. 2005. С. 4–8.
7. Гетьман В.І. Екотуризм чи екологічний туризм: теорія і реальність. Рідна природа. 2010. № 3. С. 24–29.
8. Гетьман В.І. Концептуальні питання екотуризму в контексті збереження ландшафтного різноманіття. Рідна природа. 2007. С. 34- 35
9. Гловацька В.В. Сільський зелений туризм: сутність, функції, основні організації: Про розвиток зеленого туризму (СЗТ) в Україні. Економіка АПК. 2006. №10. С. 148–155.
10. Глядіна М.В. Зарубіжний та вітчизняний досвід розвитку екологічного туризму. II міжнародний конгрес «Інформатизація рекреаційної і туристичної діяльності: перспективи культурного та економічного розвитку. Трускавець, 2008. С. 190–193.

11.Горішевський П. Сільський зелений туризм: організація надання послуг гостинності. Івано- Франківськ: Місто НВ, 2005. С. 9–13. 71

12.Горішевській П.А. Сільський зелений туризм: організація надання послуг гостинності: Навчальний посібник. – Івано–Франковск: Місто НВ, 2006. 148с.

13.Гуменюк О.В. Розвиток туризму в Хмельницькій області як складова характеристика міжнародного бізнесу регіону. Актуальні проблеми розвитку рекреаційного бізнесу в Україні та підвищення його конкурентоспроможності. 2014. С. 27.

14.Дишлюк Н.І. Туризм як складова управління комплексним розвитком сільських територій. Проблеми удосконалення управління в сучасних умовах ПДАТУ. 2008. С 63–67.

15.Ігнатенко М.Г. Питання розвитку рекреації півдня України. Краєзнавство і туризм: освіта, виховання, стиль життя: матеріали міжнар. наук.–практ. конф. Київ. Реформа, 2008. С. 118–119.

16.Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні: навч. посіб. / В Ф. Кифяк. – Чернівці: Зелена Буковина. 2005. 312 с.

17.Косенко В.М. Трансформація організаційної структури функціонування сільського зеленого туризму. Матеріали конференції "Відпочинок в сільській місцевості в Україні в ХХІ столітті: проблеми та перспективи". Переяслав - Хмельницький, 2000. - С. 30 - 32.

18.Костриця М.М. Сільський туризм: теорія, методологія, практика.: Монографія. Житомир: ЖДТУ, 2006. 196с.

19.Костюк О.М. Туристичні ресурси і розробка туру Хмельницькою областю [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tourismbook.com/books/book-42/chapter-1451/>

20.Липчук Н.В. Чинники розвитку агротуризму. Вісник ДІТБ. – 2009. № 9. С. 206–208.

21.Лужанська Т.Ю. Сільський туризм: історія, сьогодення та перспективи: Навчальний посібник. За редакцією д.г.н., проф. 2008. 385 с.

22.Любіцева О.О. Розвиток екологічного туризму в Україні. Економічна та соціальна географія: Наук. зб. Київ. 2004. С. 189–196.

23.Малиновський В.Я. Словник термінів і понять з державного управління. Київ. Атака. 2005. 240 с. 72

24.Мальська М. Менеджмент туризму. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. С.139–161.

25.Мальська М., Худо В., Цибух В. Основи туристичного бізнесу: Навч. посіб. Вид. центр ЛНУ, 2003. 295 с.

26.Мальська М.Я. Основи туристичного бізнесу : навч. посіб. Київ. Центр навч. літ-ри, 2004. С. 67.

27.Матеріали першого Міжнародного науково–практичного семінару Аграрний екологічний туризм в країнах Центральної і Східної Європи // Збірник доповідей. – Стрий: ТОВ “УКРПОЛ”, 2004.

28.Осипчук Н. Зелений туризм. Соціальна політика. Київ.: Атака. 2005.129 с. 25.

29.Панченко Т.Ф. Актуальні аспекти організації сільського туризму (огляд проблем та деякі рекомендації). Туристично-краєзнавчі дослідження. Випуск 3. Київ. ЧП Ільченко, 2000.

30.Перспективи розвитку туризму Хмельницької області [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://tourism-book.com/books/book42/chapter-1451/>

31.Перспективи розвитку туризму Хмельницької області [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://tourism-book.com/books/book-42/chapter-1451/>.

32.Природа Хмельницької області / За ред. К. І. Геренчука. Львів : Вища школа, 1980. 152 с.

33.Природно-заповідний фонд Хмельниччини становить майже 15% території області [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://vsim.ua/Podii/prirodno-zapovidniy-fondhmelnichchini-stanovit-mayzhe-15-teritoriyi--69524.html>.

34. Про затвердження державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2007 р. № 1158. Офіційний вісник України. 2007. № 73. С. 7.

35. Про заходи щодо розвитку туризму і курортів в Україні: Указ Президента України від 21 лютого 2007 року № 136. Урядовий кур'єр. – 2007. – № 37.

36. Про особисте селянське господарство: Закон України від 15 травня 2003 року № 742–IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 29. С. 232.

37. Про туризм: Закон України від 15 вересня 1995 року № 324/95-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1995. № 31. Ст. 241.

38. Програма розвитку туризму в Хмельницькій області на 2013– 2015 роки. Затверджено Рішенням обласної ради від 19 червня 2013 року.

39. Регіональний вимір рекреаційно–туристичної діяльності. за ред. В.Ф.Семенова. Одеса: Оптимум, 2008. 201 с.

40. Розвиток туристичного бізнесу регіону : [навч. посіб.]. за ред. І.М. Школи. Чернівці. Книги – XXI. 2007. 292 с.

41. Рутинський М.Й. Сільський туризм: навч. посіб. Київ. Знання, 2006. 271 с.

42. Серебряй В. Екологічний туризм – ключ до сталого розвитку. Краєзнавство. Географія. Туризм. 2005. №35. С.1–3.

43. Смаль В.В. Світовий досвід розвитку екологічного туризму. Український географічний журнал. 2005. №4. С. 58– 64.

44. Суспільно–географічні проблеми розвитку продуктивних сел / за ред. Я.Б. Олійника. Київ.: Ніка–Центр, 2008. 195 с.

45. Танасійчук О. Ю. Особливості природної складової рекреаційного комплексу Хмельниччини. 2014. С. 790–798.

46. Танасійчук О.Ю. Особливості природної складової рекреаційного комплексу Хмельниччини. Геополітика и екогеодинаміка регіонів. 2014. Т. 10., вип. 2. С. 790-798.

47. Хлоп'як С.В. Екологічний туризм: зарубіжний досвід організації та передумови розвитку в Україні. II Міжнародний конгрес: Інформатизація рекреаційної та туристичної діяльності. Трускавець. 2006. С. 199–202.

48. Хмельниччина туристична : історико-культурні, природногеографічні та економічні аспекти розвитку : [колективна монографія] / за ред. С.А. Копилова (гол. ред.), С.Е. Баженової (наук. ред.)]. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2015. Розд. 7. С. 120-149.

49. Цвид Н.В. Зелений туризм як найбільш перспективний і екологічно безпечний аспект розвитку приватного підприємництва на Волині. Вісник. Харків. 2005. С. 216–221.

50. Черчик Л. М. Оцінка сучасного стану та перспектив розвитку рекреаційного природокористування в Україні. Актуальні проблеми економіки. 2008. № 6. С. 186.

51. Черчик Л. М. Оцінка сучасного стану та перспектив розвитку рекреаційного природокористування в Україні. Актуальні проблеми економіки. 2008. № 6. С. 180–186.

52. Rural Tourism and Recreation: Principles to Practice/ Ed. by L. Roberts, D. Hall. – Edinburgh: Scottish Agricultural College, 2001. – 272 p